

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ

І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

Кафедра журналістики та мовної комунікації

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан гуманітарно-педагогічного
факультету

_____ Інна САВИЦЬКА

« » _____ 2025 р.

«СХВАЛЕНО»

на засіданні кафедри журналістики
та мовної комунікації

протокол № 12 від 17 квітня 2025 р.

Завідувач кафедри _____

Світлана ХАРЧЕНКО

«РОЗГЛЯНУТО»

Гарант ОП «Журналістика»

_____ Микола СТЕПАНЕНКО

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**«Методологія наукових досліджень з основами
інтелектуальної власності»**

Галузь знань: 06 «Журналістика»

Спеціальність 061 – Журналістика

Освітня програма – Журналістика

Гуманітарно-педагогічний факультет

Розробник – д-р філ. наук, проф. Семашко Тетяна Федорівна

Опис навчальної дисципліни
«Методологія наукових досліджень з основами інтелектуальної
власності»
для повного терміну денної форми навчання

Програма з курсу «Методологія та організація наукових досліджень з основами інтелектуальної власності» призначається для магістрантів I року навчання спеціальності «Журналістика», з метою формування у здобувачів базових знань із методології, методики наукових досліджень та організації наукової діяльності, а також набуття навичок і умінь використовувати сучасні методи, моделі, цифрові технології тощо для розв'язання завдань у професійній діяльності, визначати проблеми, цілі і завдання, аналізувати результати, формулювати обґрунтовані висновки та рекомендації щодо впровадження результатів наукового дослідження у практичну діяльність.

Завдання:

- надання студентам основ методології, методів та понять наукового дослідження;
- формування практичних навичок та вмінь застосування наукових методів, а також розробки програми методики проведення наукового дослідження;
- виховання моральних якостей у процесі здійснення наукового дослідження.

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні:

знати

- теоретичні основи організації науково-дослідницької діяльності;

уміти

- аналізувати тенденції сучасної науки, визначати перспективні напрямки наукових досліджень; використовувати експериментальні та теоретичні методи дослідження у професійній діяльності;
- володіти сучасними методами наукового дослідження у предметній сфері та навичками покращення та розвитку свого наукового потенціалу.

Галузь знань, напрям підготовки, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень		
Освітній ступінь	Магістерський	
Спеціальність	061 – Журналістика	
Освітня програма	Журналістика	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Обов’язкова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (за наявності)	-	
Форма контролю	екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки (курс)	1	
Семестр	1	
Лекційні заняття	15 год.	
Практичні, семінарські заняття	30 год.	
Лабораторні заняття	-	
Самостійна робота	75 год.	
Індивідуальні завдання	-	
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	3 год.	

1. Мета, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Мета – формувати у студентів систему знань, вмінь та навичок в галузі організації та проведення наукових досліджень; методологічну та наукову культуру.

Набуття компетентностей

Інтегральна компетентність (ІК): здатність розв’язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі соціальних комунікацій,

що передбачає застосування положень і методів соціально- комунікаційних та інших наук і характеризується невизначеністю умов.

Загальні компетентності

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК05. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК06. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

Спеціальні (фахові) компетентності

СК01. Здатність використовувати спеціалізовані концептуальні знання з теорії та історії журналістики, новітні технологічні досягнення для розв'язання задач дослідницького та інноваційного характеру у сфері журналістики.

СК05. Здатність зрозуміло і недвозначно доносити власні висновки з питань журналістики, а також знання та пояснення, що їх обґрунтовують, до фахівців та нефаківців, зокрема до осіб, які навчаються.

Програмні результати навчання

ПРН03. Проводити збір, інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел, включаючи наукову та професійну літературу, бази даних, та перевіряти їх на достовірність, використовуючи сучасні методи досліджень.

ПРН06. Оцінювати достовірність інформації та надійність джерел, ефективно опрацьовувати та використовувати інформацію для проведення наукових досліджень та практичної діяльності.

ПРН07. Дискутувати зі складних комунікаційних проблем, пропонувати і обґрунтовувати варіанти їх розв'язання.

ПРН08. Використовувати передові знання і методики у процесі дослідження діяльності та створення нових медіаінституцій.

ПРН12. Розробляти та реалізовувати інноваційні та дослідницькі проекти у сфері журналістики з урахуванням правових, соціальних, економічних та етичних аспектів

**2. Програма та структура навчальної
дисципліни «Методологія наукових досліджень з
основами інтелектуальної власності»
для повного терміну денної форми навчання**

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма							Заочна форма					
	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Змістовий модуль 1. Методологія наукового пізнання													
Тема 1. Наука. Базові поняття.		14	2	2			10						
Тема 2. Наукове дослідження. Етапи наукового дослідження		16	2	2			12						
Тема 3. Методологія наукових досліджень		14	2	4			8						
Тема 4. Хід наукового дослідження		16	4	3			9						
Разом за змістовим модулем 1		60	10	11			39						
Змістовий модуль 2. Написання, оформлення і захист наукових праць													
Тема 1. Загальні вимоги до науково-дослідної роботи		14	2	2			10						
Тема 2 Вимоги до написання, оформлення і захисту наукових праць		16	4	4			8						
Тема 3. Магістерська робота та її підготовка		14	2 ⁴	2			10						
Тема 4. Інтелектуальна власність: поняття, об’єкти права інтелектуальної власності		16	4	4			8						
Разом за змістовим модулем 2		60	12	12			36						
Курсовий проект (робота) з													
(якщо є в робочому навчальному плані)			-	-	-		-		-	-	-		-
Усього годин		120	30	30			60						

3. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	К-сть год.
1	Наука. Базові поняття.	2
2	Наукове дослідження. Етапи наукового дослідження	2
3	Методологія наукових досліджень	2
4	Хід наукового дослідження	4
5	Загальні вимоги до науково-дослідної роботи	2
6	Вимоги до написання, оформлення і захисту наукових праць	4
7	Магістерська робота та її підготовка	2
8	Інтелектуальна власність: поняття, об'єкти права інтелектуальної власності	4

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Наука. Теоретичні засади науки та наукових досліджень.	2
2	Наукове дослідження. Етапи наукового дослідження	2
3	Методологія наукових досліджень	4
4	Хід наукового дослідження	3
5	Загальні вимоги до науково-дослідної роботи	2
6	Вимоги до написання, оформлення і захисту наукових праць	4
7	Магістерська робота та її підготовка	2
8	Інтелектуальна власність: поняття, об'єкти права інтелектуальної власності	4

5. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Виникнення та еволюція науки.	5
2	Наука та закономірності її розвитку	7
3	Сутність, закономірності та соціальні наслідки науково-технічної революції.	7
4	Наука як соціокультурний феномен.	7
5	Сучасні, найбільш вагомні досягнення науки у світі (в Україні).	7
6	Журналістика в структурі та класифікації наук.	7
7	Методологія і організація медіадосліджень (досліджень соціальних комунікацій).	7
8	Опитування як провідний кількісний метод дослідження.	7
9	Анкета опитування учасників. Умови опитування.	7
10	Аналіз документів та його місце у системі медіадосліджень.	7
11	Рівень достовірності інформації.	7

6. Методи та засоби діагностики результатів навчання

- усне або письмове опитування;
- співбесіда;
- поточне та модульне тестування;
- самостійні роботи;
- практичні роботи;
- індивідуальні завдання;
- командні проєкти;
- презентації та виступи на наукових заходах.

7. Методи навчання

- метод проблемного навчання;
- метод практико-орієнтованого навчання;
- метод проєктного навчання;
- метод змішаного навчання;
- метод навчання через дослідження;
- метод навчальних дискусій та дебат;
- метод проблемного викладу;
- метод пошуку;
- метод командної роботи.

8. Оцінювання результатів навчання

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національну оцінку згідно чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України»

8.1. Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання
1 семестр		
Модуль 1. Методологія наукового пізнання		
Лекція 1.	Концептуальні основи наукового пізнання	
Практична робота 1	Основи наукового пізнання.	5
Самостійна робота	Письмова відповідь на теоретичне питання	10
Лекція 2.	Рівні та методи наукового дослідження	
Практична робота 2	Загальнонаукові, конкретно-наукові, комплексні методи дослідження у журналістиці.	5
Тестування	Методи наукового дослідження.	10

Лекція 3.	Технологія дослідницької роботи та методологія наукового дослідження.	
Практична робота 3	Практичне використання отриманих знань.	5
Доповідь із презентацією	Методологія наукового дослідження.	15
Лекція 4.	Інформаційне забезпечення наукового дослідження.	
Практична робота 4	Особливості пошуку, систематизації та використання наукової інформації.	5
Самостійна робота	Укладання бібліографії.	15
Модульна контрольна робота 1.		30
Всього за модулем 1		100
Модуль 2. Написання, оформлення і захист наукових праць		
Лекція 5.	Наукове дослідження та методика його виконання.	
Практична робота 5	Програма методики проведення наукового дослідження.	5
Тестування	Методика виконання наукового дослідження.	15
Лекція 6.	Види та особливості викладу результатів наукових досліджень.	
Практична робота 6.	Виклад науково-дослідної продукції.	5
Самостійна робота	Оформлення науково-дослідної продукції.	20
Лекція 7.	Підготовка та захист магістерських робіт.	
Практична робота 7.	Загальні положення щодо вимог підготовки магістерських робіт.	5
Письмова відповідь на теоретичне питання	Оформлення та презентація магістерських робіт.	5
Лекція 8.	Інтелектуальна власність: поняття, об'єкти права інтелектуальної власності	
Практична робота 8.	Правила використання об'єктів інтелектуальної власності у журналістиці.	5
Самостійна робота	Практичне застосування правил використання об'єктів інтелектуальної власності у журналістиці.	10
Модульна контрольна робота 2.		30

Всього за модулем 2		100
Навчальна робота	70	$(M1 + M2)/2 * 0,7 \leq$
Екзамен		30
Всього за курс		$(\text{Навчальна робота} + \text{екзамен}) \leq 100$

8.2. Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка за національною системою (екзамени/заліки)
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

8.3. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання:	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються нижчим балом. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Політика щодо академічної доброчесності:	Списування під час контрольних та самостійних робіт, екзаменів заборонені (зокрема, з використанням мобільних девайсів). Курсові роботи, реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу – плагіат заборонений.
Політика щодо відвідування:	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, навчання за подвійним дипломом, міжнародне стажування) навчання може відбуватись за індивідуальним графіком (в он-лайн режимі за погодженням із деканом факультету)

9. Навчально-методичне забезпечення

1. Навчальний план підготовки магістра спеціальності 061 «Журналістика».
2. Електронний навчальний курс навчальної дисципліни (<https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=5128>)
3. Підручники та навчальні посібники.
4. Плани лекційних і практичних занять.
5. Інструктивно-методичні матеріали до практичних занять.
6. Цифрові освітні ресурси:
 - <https://nubip.edu.ua/node/2394> – інформаційний портал бібліотеки НУБіП України
 - <https://nubip.edu.ua/node/17325> – електронна бібліотека НУБіП України
 - <http://www.nbuv.gov.ua/> – інформаційний портал Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського.
 - <http://journlib.univ.kiev.ua/> – електронна бібліотека Інституту журналістики КНУ імені Тараса Шевченка
 - <http://j-school.kiev.ua> – сайт Могиянської школи журналістики Національного університету “Києво-Могиянська академія”.
 - <http://hklib.npu.edu.ua/> – інформаційний портал Наукової бібліотеки національного педагогічного університету ім. М.П. Драгоманова.
 - <https://rada.gov.ua/> – Законодавство України. Офіційний портал Верховної Ради України.
 - <http://www.mon.gov.ua> – офіційний вебсайт Міністерства освіти і науки України.
 - <http://www.ifj.org>. – Міжнародна Федерація журналістів (IFJ – International Federation of Journalists).
 - <https://www.aup.com.ua/category/library> – сайт Академії Української преси.
 - <https://detector.media/> – матеріали сайту ДетекторМедіа.
 - <http://www.academia.edu> – мережа для пошуку наукової літератури Academia
 - <http://www.researchgate.net> – мережа для пошуку наукової літератури Research Gate
 - <http://www.scholar.google.com> – мережа для пошуку наукової літератури Google Scholar
7. Семестрові завдання для самостійної роботи студентів із навчальної дисципліни.
8. Матеріали поточного та підсумкового контролю (контрольні завдання до практичних занять; завдання на модульні контрольні роботи для перевірки рівня засвоєння студентами навчального матеріалу).
9. Перелік питань до екзамену. Екзаменаційні білети.

12. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Григорук П. М., Хрущ Н. А. Методологія і організація наукових досліджень: навчальний посібник. Київ: Кондор, 2017. 206 с.
2. Данильян О. Г., Дзьобань О. П. Методологія наукових досліджень: підручник [2-ге видання]. Харків: Право, 2023. 488 с.
3. Зацерковний В. І., Тішаєв І. В., Демидов В. К. Методологія наукових досліджень: навчальний посібник. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2017. 236 с.
4. Корець М. Методологія наукового дослідження : навчальний посібник. Київ: Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2018. 145 с.
5. Медвідь В. Ю., Данько Ю. І., Коблянська І. І. Методологія та організація наукових досліджень (у структурно-логічних схемах і таблицях): навч. посіб. Суми: СНАУ, 2020. 220 с.
6. Методологія досліджень мас-медіа: робоча книга (handbook) / за заг. ред. К. Г. Сірінюк-Долгарьової. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 156 с.
7. Методологія та організація наукових досліджень: навчальний посібник / І. С. Добронравова, О. В. Руденко, Л. І. Сидоренко та ін.; за ред. І. С. Добронравової (ч. 1), О. В. Руденко (ч. 2). Київ: ВПЦ «Київський університет», 2018. 607 с.
8. Навчально-методичний посібник з навчальної дисципліни «Організація та методологія наукових досліджень» для аспірантів (здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії) / уклад.: О. Г. Данильян, О. П. Дзьобань. Харків: Право, 2019. 40 с.
9. Попередня експертиза дисертації (методичні рекомендації) / Національна Академія Державного Управління при президентові України, Управління підготовки наукових та науково-педагогічних кадрів, Відділ координації діяльності спеціалізованих вчених рад та атестування наукових кадрів. Київ: б. в., 2017. 43 с.
10. Ромах О.В. Настільний посібник з методології досліджень соціальних комунікацій. Львів: ПАІС, 2020. 404 с.
11. Самсонов В.В., Сільвестров А.М., Тачиніна О.М. Методологія наукових досліджень та приклади її використання: Навч. посіб-ник. Київ : НУХТ, 2022. 385 с.
12. Світличний О.П. Право інтелектуальної власності: Підручник. Вид. 2, змін. і доп. Київ: НУБіП України, 2016. 355 с.
13. Соболев Х. С., Петровська Н. І., Гуняк О. М. Методологія і принципи наукових досліджень: навчальний посібник. Львів: Вид-во Львів. політехніки, 2018. 92 с.
14. Татар М. С. Методологія і організація наукових досліджень: навчальний посібник. Харків: Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського «ХАІ», 2019. 104 с.
15. Холод О.М. Теорія та методика журналістської творчості: лекції. Київ: Інтерсервіс, 2022. 63 с.

Допоміжна література

1. Антонова О.В. Методичні рекомендації до виконання творчо-кваліфікаційного проекту студентами спеціальності «Журналістика». ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка». Старобільськ, 2016. 57 с.

2. Вазинський С. Е., Щербак Т. І. Методика та організація наукових досліджень: навчальний посібник. Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. 260 с.
3. Вихрущ В. О., Козловський Ю. М., Ковальчук Л. І. Методологія та методика наукового дослідження: навчальний посібник. Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2018. 327 с.
4. Губенко Д. Методологія медіа-досліджень/ Режим доступу : <http://uk.wikibooks.org>.
5. Кравчук О. І. [та ін.] Оприлюднення результатів наукового дослідження: навчальний посібник. Одеса: Військова академія, 2016. 161 с.
6. Ладанюк А. П., Власенко Л. О., Кишенько В. Д. Методологія наукових досліджень: навчальний посібник. Київ: Ліра-К, 2018. 351 с.
7. Лупаренко Л. А. Електронні відкриті журнальні системи в науково-педагогічних дослідженнях: навчально-методичний посібник. Київ: ФОП Ямчинський О. В., 2019. 311 с.
8. Матвєєва О. Л., Тихенко О. М., Трофімов І. Л. Методологія та організація наукових досліджень: навчальний посібник. Київ: НАУ, 2018. 195 с.
9. Медіакомпас. Посібник для журналістів. Київ, ІМІ, 2017. 67 с.
10. Партико З. В. Основи наукових досліджень: підготовка дисертації : навч. посібник. 2-ге вид., перероб. і доп. Київ : Видавництво "Ліра-К", 2017. 232 с.
11. Різун В. В. Методи наукових досліджень у журналістикознавстві : навч. Посібн [2-е вид., перероб. і доп]. Київ : Преса України, 2008. 144 с.
12. Різун В.В. Моніторинг у системі методів журналістикознавства: основні засади. *Електронна бібліотека Інституту журналістики*. Режим доступу : <http://journalib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=1670>.
13. Холод О. М. Методологія досліджень соціальних комунікацій : нач. посіб. : Київський міжнародний університет, 2013. 345 с.
14. Чекмишев О.В. Основи журналістики. Київ: Академія, 2021.
15. Швець Ф. Д. Методологія та організація наукових досліджень: навчальний посібник. Рівне: НУВГП, 2016. 151 с.
16. Ятчук О.М. Сучасні тренди інтернет-журналістики та методологія журналістської діяльності. Соціальні комунікації: стратегічні взаємодія та взаємовплив : Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції. Запоріжжя : ЗНУ, факультет журналістики, 2021. 179 с. С.71-75.